

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 296/2013-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A., a. s., S., zastúpenej advokátom doc. JUDr. F. P., PhD., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti A., a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2013 doručená sťažnosť spoločnosti A., a. s., S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 26 C 46/2011 proti Slovenskej republike (zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky) o náhradu materiálnej škody a nemajetkovej ujmy. Okresný súd bez toho, aby konal a rozhodol o merite veci, podľa § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) uznesením sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013 uložil sťažovateľke povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 26 755,50 € na účet okresného súdu do 60 dní od právoplatnosti uznesenia.

V zmysle § 202 ods. 3 písm. q) OSP proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania odvolanie nie je prípustné (§ 141a OSP).

Sťažovateľka tvrdí, že napadnuté uznesenie okresného súdu právne neobstojí, pretože jeho výrok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Aj napriek tomu, že okresný súd na zistený skutkový stav aplikoval správnu právnu normu, nesprávne ju interpretoval. Z uvedeného sťažovateľka vyvodzuje, že výrok napadnutého uznesenia okresného súdu porušuje jej právo na súdnu ochranu a osobitne ohrozuje jej právo na prístup k súdu, právo na spravodlivý súdny proces, ako aj právo vlastniť majetok a právo na jeho pokojné užívanie.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Podľa ust. § 141 a ods. 1 OSP cit.: „Navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd

súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.“

... Tvrdíme, že interpretácia cit. ustanovenia uskutočnená Okresným súdom Bratislava I založená na premise, že:

súd je vždy povinný uložiť svojim rozhodnutím navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak to navrhne odporca a ak je v konaní uplatňované právo na zaplatenie peňažnej sumy, pričom u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu

nie je správna. Ak je výsledkom takejto interpretácie rozhodnutie, toto rozhodnutie je porušením nie len procesnej normy, ale predovšetkým práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý' predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 77/02 z 27. novembra 2002).

... Pri rozhodovaní súdu o návrhu odporcu na zloženie preddavku na trovy konania nie je totižto právne bezvýznamné, kto je odporcom. Ak je odporcom subjekt, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní (právny jazyk použitý v ust. § 141 a veta druhá OSP), je vylúčené, aby bola navrhovateľovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Bráni tomu ústavne súladná interpretácia ust. §141a OSP. ...

... Právna úprava reflektuje vôľu zákonodarcu zachovávať zásady spravodlivého súdneho konania aj v prípade rozhodovania súdu o návrhu odporcu podaného podľa

ust. § 141a OSP. Bolo by totižto porušením zásady rovnosti účastníkov konania, ak by súd legálne mohol na návrh vecne oslobodenej žalovanej strany, ktorá má evidentný záujem na tom, aby konanie pred súdom neprebiehalo, disproportionalne zaťažiť žalobcu povinnosťou uhradiť bez existencie racionálneho dôvodu vysokú finančnú sumu a previazať splnenie tejto povinnosti s udelením sankcie v podobe zastavenia konania. Obiter dictum ak by žalovaný, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní (v okolnostiach daného prípadu Slovenská republika) mohol svojim úkonom vytvoriť iracionálnu prekážku, ktorá by spôsobila zastavenie konania (t. j. podať bez odôvodnenia návrh na zloženie preddavku na trovy konania), a súd by o taktom návrhu rozhodol uložením povinnosti preddavok zložiť, došlo by k porušeniu základného práva žalobcu na súdnu ochranu, osobitne práva na prístup k súdu, ktoré je jeho imanentnou súčasťou.

... Súd môže uložiť žalobcovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa ust. § 141a ods. 1 OSP len vtedy, ak o takejto povinnosti rozhoduje na návrh žalovaného ktorý má, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia súdu bude mať, povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a to v rovnakej výške ako žalobca. V prípade, ak návrh na zloženie preddavku podal žalovaný, ktorý nemá povinnosť, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia súdu nebude mať povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v rovnakej výške ako žalobca, pretože jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, musí súd takýto návrh zamietnuť a to s poukazom na ústavne súladnú interpretáciu ust. § 141a ods. 1 OSP.

... Uloženie povinnosti žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania tam, kde je žalovaný od takejto povinnosti vecne oslobodený, postráda akýkoľvek zmysel, pretože aj keď žalobca zaťažený povinnosťou preddavok nezloží, konanie nemožno zastaviť a súd musí vec prejednať v merite. Uloženie povinnosti viazané na sudom stanovenú lehotu tak spôsobí výlučne zbytočný prietah v konaní a to presne v dĺžke stanovenej lehoty. Navyše, ukladanie povinností súdom nemôže byť nezmyselné! Aplikácia práva je zásadne praktickým priemetom zámeru zákonodarcu cielene regulovať spoločenské vzťahy! ...

... súd pri aplikácii ust. § 141a ods. 1 OSP ignoroval formálnu podmienku podľa ktorej je možné rozhodovať o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy konania len vtedy, ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok

životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ako aj pravidlo obsiahnuté v ust. § 141a ods. 2 OSP, že výška preddavku podľa odseku 1 je päť percent z peňažnej sumy uplatňovanej navrhovateľom, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. V danom prípade je zrejmé, že žalobcom uplatňovaná istina neprevyšuje 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu! Uloženie povinnosti aplikáciou právnej normy tam, kde to zákon nepredpokladá, predstavuje porušenie práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý súdny proces!

... V neposlednom rade, ak by aj vyššie uvedená právna argumentácia nebola správna, čo popierame, súd uložil žalobcovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume, ktorej výšku stanovil v rozpore s ust. §141 a ods. 2 OSP. Suma požadovaného preddavku nepredstavuje päť percent istiny uplatňovanej navrhovateľom! Výška istiny jasne vyplýva z podanej žaloby, ako aj z podania, ktorým žalobca pristúpil k spresneniu žalobného petitu tým, že presne stotožnil každú požadovanú sumu s jej konkrétnym charakterom. Žalobcovi nemôže byť súdom uložené, aby splnil takú povinnosť, ktorá nevyplýva z konkrétnej právnej normy! Inak by bol žalobca autoritatívne zaviazaný na plnenie povinnosti vyplývajúcej zo svojvôle súdu - to však postráda dodržiavanie zásady legality v právnom štáte. Uloženie povinnosti aplikáciou právnej normy tak, ako to zákon nepredpokladá, predstavuje porušenie práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý súdny proces!

... Považujeme za potrebné dodať, že návrh podaný žalovaným - Slovenskou republikou - na uloženie povinnosti žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania, neobsahuje žiadne odôvodnenie účelu, na ktorý by mal byť zložený preddavok použitý. Súd sa účelnosťou a dôvodmi návrhu vôbec nezaoberal. Je pritom bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že zloženie tak enormne vysokej sumy nemôže slúžiť racionálnemu cieľu. V tomto type konania objektívne nemôžu vzniknúť také trovy, ktoré by mali byť kryté tak enormne vysokou sumou preddavku. Žalobca a ani žalovaný nenavrhl vykonanie takých dôkazov, ktoré by dovoľovali uvažovať o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v tak enormne vysokej sume. Účel návrhu je teda viac než zrejmý - postaviť žalobcu do bezvýhodnej situácie tak, aby rezignoval na uplatňovanie svojich legitímnych práv a prestal žiadať od Slovenskej republiky náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu objektívne vznikla, čo potvrdil aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu, či

vo viacerých nálezoch Ústavný súd Slovenskej republiky. Paradoxné je, že návrh na zloženie preddavku na trovy konania bol podaný práve Slovenskou republikou, súdu Slovenskej republiky a to na základe právnej normy prijatej Slovenskou republikou po podaní návrhu na začatie občianskeho súdneho konania žalobcom.»

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti A., a. s... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2013, sp. zn.: 26 C 46/2011 bolo porušené.

2) Základné právo spoločnosti A., a. s... na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2013, sp. zn.: 26 C 46/2011 bolo porušené.

3) Základné právo spoločnosti A., a. s... vlastniť majetok zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2013, sp. zn.: 26 C 46/2011 bolo porušené.

4) Základné právo spoločnosti A., a. s... na pokojné užívanie majetku zaručené čl. 1 Protokolu č. 1 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2013, sp. zn.: 26 C 46/2011 bolo porušené.

5) Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2013, sp. zn.: 26 C 46/2011 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

6) Spoločnosti A., a. s... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500,- €..., ktoré je jej Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7) Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť spoločnosti A., a. s... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, na účet jej právneho zástupcu F. P., s. r. o..., a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o porušení jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013.

Zo sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je námietka sťažovateľky, podľa ktorej napadnutým uznesením okresného súdu došlo k neprípustnému zásahu do ňou označených práv najmä do práva na súdnu ochranu, a to konkrétne do jej práva na prístup k súdu, keďže v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP ak navrhovateľ preddavok v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku zastaví.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013

Podľa názoru ústavného súdu je z okolností prípadu zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu nemohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľky. Ani samotné vydanie napadnutého uznesenia a ani nadobudnutie jeho právoplatnosti nemajú bez ďalšieho za následok stratu jej prístupu k súdu. K negatívnym zásahom do práv, na ktoré sťažovateľka v sťažnosti poukazuje, by mohlo dôjsť až uznesením o zastavení súdneho konania (II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012), k čomu však v tomto prípade nedošlo.

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP je proti uzneseniu o zastavení konania prípustné odvolanie a proti nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj

dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho, ako aj dovolacieho konania proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania má sťažovateľka právo uplatniť námietky, ktoré tvoria obsah jej sťažnosti ústavnému súdu. Všeobecné súdy budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je zlučiteľné so základnými právami, porušenie ktorých sťažovateľka namietala, alebo je s nimi v rozpore. Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti sťažovateľky podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 26 C 46/2011 bude mať k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 26 C 46/2011 z 24. januára 2013

Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre neprípustnosť, bolo už bez právneho významu, aby sa ústavný súd zaoberal prípadným porušením označených majetkových práv sťažovateľky podľa ústavy a medzinárodnej zmluvy napadnutým uznesením okresného súdu.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania a finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2013